

ефективним способом забезпечення виконання зобов'язань. Таким інструментом стає гарантія, завдяки застосуванню котрої як суб'єкт гарантійного зобов'язання (особа, яка гарантує виконання зобов'язання боржником) можуть виступати банки, фінансово стійкі підприємства чи спеціальні установи, що мають у своєму розпорядженні відповідні грошові кошти.

ЗУБАР В. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент

КРИТЕРІЙ ПОДІЛУ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ НА ОСІБ ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

Класифікувати юридичні особи можна за різними підставами, але з усієї різноманітності класифікацій юридичних осіб, які пропонувалися у вітчизняній цивілістиці, в ЦК України фактично використана лише одна — поділ юридичних осіб на осіб приватного права та осіб публічного права. ЦК України вперше закріпив такий поділ. При цьому критерієм такого поділу став порядок створення тих або інших юридичних осіб. Зокрема, ч. 2 ст. 81 ЦКУ України встановлює, що юридичні особи, залежно від порядку їх створення, поділяються на юридичні особи приватного права і юридичні особи публічного права. Юридична особа приватного права створюється на підставі установчих документів відповідно до статті 87 ЦК України. Юридична особа публічного права створюється розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування.

На думку Р. А. Майданика, запропонований поділ перш за все пов'язаний з дуалізмом права та визначення юридичної особи у якості інструменту участі в цивільному обігу (Майданик Р. А. Юридические лица публичного права в украинском и международном праве. /Альманах цивилистики: Сборник статей. Вып. 3 / Под ред. Р. А. Майданика. — К.: Алерта; КНТ; Центр учебной литературы, 2010. С. 148). При цьому слід зазначити, що далеко не всі цивілісти визнають взагалі необхідність поділу юридичних осіб на осіб публічного та приватного права. Серед противників такого поділу можна виділити О. В. Венедиктова, С. М. Братуся, Є. О. Суханова, В. І. Сенішева та інших.

У ст. 81 ЦК України запропонований критерій поділу юридичних осіб за способом утворення (розпорядчий спосіб). Зазначений критерій

не є універсальним, оскільки розпорядчим способом можуть утворюватися і юридичні особи приватного права, засновані державою або територіальними громадами.

Питання щодо критерію поділу юридичних осіб на осіб публічного та приватного права в літературі залишається дискусійним. Серед інших критеріїв можна виділити наступні. У разі виділення критерія мети передбачається, що юридичні особи публічного права виконують публічні цілі, а юридичні особи приватного права створюються для реалізації приватно-правових завдань. І. М. Кучеренко до ознак юридичної особи публічного права відносить таку мету діяльності, як реалізація публічних інтересів (завдань, функцій) (Кучеренко І. М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права: монографія/ І. М. Кучеренко. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. — С. 7–8). Зазначений критерій дуже схожий до «критерію інтересу» при поділі права на публічне та приватне. Основне заперечення щодо цього критерію полягає у тому, що у сучасних правовідносинах інколи дуже важко чітко розділити діяльність у приватному та публічному інтересі.

Критерій публічних повноважень пропонується у зв'язку з тим, що більшість юридичних осіб публічного права мають владні повноваження стосовно третіх осіб, здійснюючи їх шляхом видання відповідно нормативно-правових актів, що стають обов'язковими для виконання останніми. Юридичні особи приватного права на відміну від юридичних осіб публічного права не наділені можливістю видавати нормативно-правові акти.

Критерій форми юридичні особи. На відміну від юридичних осіб публічного права, де неможливе встановлення вичерпного переліку організаційно-правових форм, для юридичних осіб приватного права законодавством передбачений певний обмежений перелік таких форм

Критерій наявності конституційних прав та свобод. Л. Л. Чантурія виділяє також таку особливість юридичних осіб приватного права за якою, вони, як правило, є суб'єктами основних прав та свобод, визначених конституцією, а для юридичних осіб публічного права така можливість не передбачена. Це обумовлено сутністю та значенням цих прав, що направлені на захист суб'єктів приватного права від втручання держави. Оскільки юридичні особи публічного права самі є державними організаціями, то відсутня необхідність у їх захисті від держави (Чантурия Л. Л. Юридические лица публичного права: их место в гражданском праве и особенности правового регулирования. // Государство и право — 2008. — № 3. — С. 40–41).

Критерій правосуб'єктності та компетенції пропонується протилежними поділу юридичних осіб на осіб публічного та приватного права.

Суть їх аргументів полягає у тому, що категорія «правосуб'єктність» відносно юридичних осіб публічного права має бути замінена на категорію «компетенція». Сенішев В. І. зазначає, що компетенція є нерозривним сплавом функцій, прав та обов'язків (Сенишев В. И. К вопросу о «юридических лицах публичного права»// Материалы международной научно-практической конференции «Проблемы модернизации Гражданского кодекса Российской Федерации». — М.:Статут, 2011. — С. 26).

Сутність плюралістичного критерію полягає у тому, що не існує єдиного критерію для поділу юридичних осіб на юридичних осіб публічного та приватного права. Специфіка юридичних осіб публічного права полягає у тому, що їм притаманна ціла низка особливостей, що виділяються за різними критеріями.

ГЕРЦ А. А.

Львівський національний університет ім. Івана Франка,
доцент кафедри цивільного права та процесу,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Враховуючи ту ситуацію, яка на сьогодні склалася у нашій державі очевидним є те, що одним із важливих напрямків соціально-економічної політики України є формування нової моделі системи охорони здоров'я, яка повинна відповідати міжнародним стандартам. У зв'язку із цим особливо актуальним є запровадження ефективного медичного страхування, яке вже давно існує у більшості цивілізованих і демократичних державах світу.

Медичне страхування має глибокі історичні корені. Надання матеріальної допомоги громадянам у випадку хвороби здійснювалося ще в Древній Греції та Римській імперії. Однією з перших країн, де було запроваджено медичне страхування, є Німеччина. Система медичного страхування створена тут ще в 1881 році (http://ufin.com.ua/analit_mat/strah_gynok/084.htm).

Страхування згідно зі ст. 1 Закону України «Про страхування» — це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати